

Column Marianne Luyer

PAS OP DE PLAATS

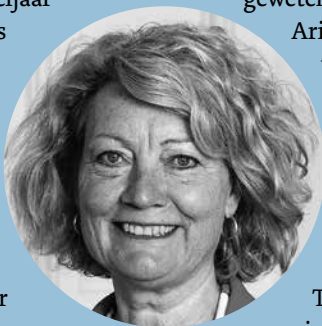
Sociale media kunnen je positief verrassen. Ik las dat 2025 het jaar van de hoop is. Dat is toch een bijzonder bericht? Het is immers een tijd van veel crises, van polarisatie, van oorlog en geweld? Wat is dit voor tegengeluid? En wat een geweldig tegengeluid!

Het jaar van de hoop blijkt een jubeljaar te zijn. Ook zo'n bijzondere mededeling. Want kennen we dit woord? In een jubeljaar komen we tot rust want de akkers worden niet bewerkt, de schulden worden vergeven, slaven en gevangenen worden vrijgelaten en het land wordt weer teruggegeven aan de rechtmatige eigenaren. In oude tradities respecteert men de kringloop van het leven. Wanneer zijn we dat kwijtgeraakt? We zijn heel erg gericht geraakt op werken en arbeidsproductiviteit en dat op een lineaire manier. De reden waarom er zoveel mensen lijden aan burn-outs en verwante ziekten; er is geen ruimte meer voor een pas op de plaats.

Ik moest denken aan een boekje dat ik eens gelezen heb met de titel *De wereld gaat aan vlijt ten onder*, van Max Dendermonde (2001). Mooi verwoord, want wat is eigenlijk 'vlijt'?

Het woord vlijt komt van het Oudsaksische *vlit* en betekent werkzame doelgerichtheid, het voortdurend behartigen of beoefenen van iets. Vlijt was vooral in de negentiende eeuw een belangrijke burgerlijke deugd. De dominante opvatting was dat 'arbeid tot welstand leidt en luiheid tot armoede'. Deze opvatting zie je terug in allerlei sprookjes

zoals 'Vrouw Holle' van de gebroeders Grimm en 'De krekel en de mier' van Jean de la Fontaine. Maar voor filosoof Nietzsche staat vlijt de ontwikkeling van het individu en de samenleving in de weg, want er is dan geen ruimte voor het denken over de trage vragen van het leven. Hij sluit hiermee aan bij de opvatting over vlijt in de antieke tijd, want toen zag men vlijt als uiting van een slecht geweten. In de tijd van Socrates, Plato en Aristoteles was juist het contemplatieve denken het hoogste goed.

Wellicht is het tijd om de bakens te verzetten en in de board het gesprek aan te gaan over de noodzaak om een pas op de plaats te maken?

Transities leiden vraagt om ruimte en loslaten, opdat inzicht en creativiteit een kans krijgen. In dat opzicht is het fenomeen van een jubeljaar toch een geweldige kans. Geen toekomst zonder het verleden te kennen. Zo zie je maar weer: het leven is circulair. Ik wens toezichthouders en bestuurders de wijsheid en de moed om dit gesprek te agenderen en daarmee een pas op de plaats te maken! Wie durft?

Marianne Luyer is kerndocent en moderator bij Avicenna, Academie voor Leiderschap en adviseur bij NR Governance.